
LLENGUA I TRADICIÓ

Notes per a la definició d'una dialectologia positiva

En una època com la nostra en què la idea de la interdisciplinarietat és una de les més sol·licitades per la comunitat científica i cultural, la lingüística, com és natural, no pot deixar de banda aquest concepte i les conseqüències pràctiques i metodològiques que l'assimilació d'aquesta idea pot comportar.

En els estudis de dialectologia (és a dir, els que tracten de descriure la variació geogràfica d'una determinada llengua) s'entén que l'investigador com cal, posat a recollir dades de la llengua viva, pot orientar la seva recerca de manera que les mostres de conversa espontània per ell obtingudes, i les conclusions que se'n treuen, no hagin de ser, per força, un objecte exclusiu o un producte de la seva capacitat intel·lectual digne de ser admirat i protegit com si fos independent del món físic i mental que efectivament les produeix.

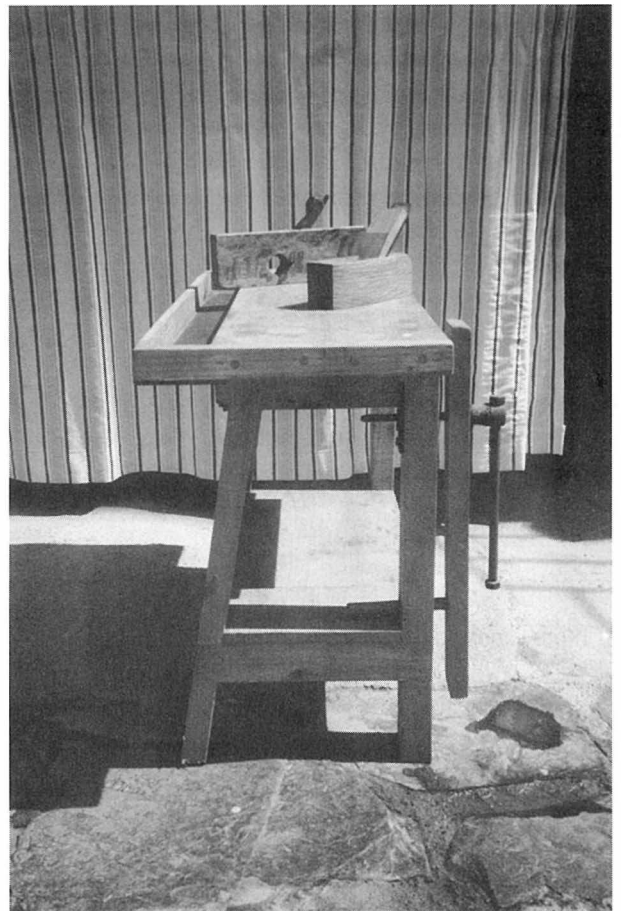
L'investigador, dèiem, pot orientar la seva recerca cap a aquells àmbits, cap a aquelles activitats o oficis tradicionals que, per causa de l'afebliment de les estructures socials que les justificaven, tendeixen a ser substituïts, o senzillament eliminats, per les innovacions tecnològiques. No cal dir que l'ambient rural, l'entorn de pagès, és especialment gratificant en aquest sentit que se suggereix aquí, i produeix una certa atracció en aquell investigador, temible, que, com ara jo mateix, s'hi acosta, armat amb el seu magnetòfon, a punt de copsar la veu del poble.

La llengua, s'ha dit molt sovint, és una institució social, un sistema de comunicació i, com a tal, no se la pot aïllar químicament del valors que expressa i difon (valors de tota mena, de nous i de vells), dels costums i de les passions, i, alhora, ens ajuda a endreçar (i a desendreçar!) la realitat, i fins i tot, en ocasions especials, ens pot permetre de crear-ne una de nova, de més poètica, feta a la mida del consumidor.

Les variacions «en la manera de dir» no solament ens indiquen, amb certesa, que hi ha canvis de for-

mes lingüístiques segons les zones geogràfiques, sinó que, a més, ens fan veure —si hi parem l'atenció que cal— quins són els «significats», el sistema de valors, que aquelles formes transporten. Vull entendre, doncs, que la informació així obtinguda —pels mitjans que la dialectologia de vegades manlleva d'altres disciplines— no ha de ser, com he dit abans, propietat del lingüista: aquesta informació ha de poder produir beneficis en altres parcel·les de la investigació, en la sociologia, en l'antropologia, en la psicologia, allà on sigui, i, per tant, en la comunitat en què el lingüista treballa.

Al capdavall, la llengua existeix en el món, en la història, i els canvis que ocorren en aquest món es manifesten, d'una manera o altra, en la seva estructura. És fàcil de comprovar com l'abandonament de determinades activitats agràries o de determinats

objectes que n'eren característics afecten els mots que els expressaven, de manera que aquests mots sovint deixen d'utilitzar-se i s'incorporen al museu públic de la dialectologia o bé passen a designar realitats diferents. Aquest darrer vindria a ser el cas, per exemple, del mot *sagal*, per al qual, havent-se perdut el seu significat anterior (la seva funció, s'entén, en l'entorn rural), els parlants del Lluçanès i de la Plana de Vic han trobat una aplicació diferent i ha esdevingut, ves per on, un element d'identificació simbòlica que una colla castellera d'Osona s'ha encarregat d'enarborar. D'aquesta mena de canvis i renúncies, la llengua en va plena, i probablement perdriem el seny si ens en planyíem tot lo dia i acabàvem aclaparats o atrapats en el parany de la depressió romàntica.

Així doncs, la dialectologia no s'ha de dedicar, crec jo, a recollir un munt de dades inconnexes, asèpticament lingüístiques, amb la finalitat de col·locar-les sota l'etiquetatge d'unes categories abstractes prèviament estipulades. No. No cal que sigui així.

Encara que la passada pel bany del laboratori sembli inevitable, els ciutadans han de tenir la possibilitat de conèixer les troballes dialectals o les característiques del seu parlar local. Els parlants s'han de poder mirar de fit a fit, sense complexos, els resultats de la recerca dialectal. Altrament, el treball de recerca iniciat per l'investigador no té, crec jo, la vocació humanista que se li suposa i pot acabar esdevenint espuri.

L'activitat que ha de dur a terme el dialectòleg format en la idea de la interdisciplinarietat, tal com l'entenc jo ara, s'ha de concretar més en una actitud general, en un tarannà, com he dit, de tipus humanista, favorable, doncs, a la reutilització –reciclatge, se'n diu ara– dels materials que aquest aporta, més que no pas en l'acompliment d'uns determinats objectius teòrics. Crec, en fi, que el dialectòleg ha d'estar disposat a compartir el tresor de la llengua.

JORDI DORCA
Osona

VISIÓ CALIDOSCÒPICA A L'ENTORN DE LA DANSA TRADICIONAL

En el marc del novè *Dansàneu*, celebrat del 24 al 30 de juliol passat a Esterrri d'Àneu, se'ns va encarregar, als redactors del *Minairó* –el butlletí diari del *Dansàneu*–, l'organització d'una taula rodona amb la participació de diversos experts, tots ells professors de l'edició d'enguany. Es pre-

tenia analitzar quina és la situació actual de la dansa tradicional catalana, destacar-ne les seves mancances, els seus principals actius, i veure com, des d'àmbits i sensibilitats diverses, poden dissenyar-se estratègies per situar la dansa tradicional catalana davant dels reptes que ens planteja la societat d'avui.

Els participants van ser els següents: Joan Serra, ballarí i coreògraf; Joan Figueres, músic, creador de música per a dansa; Mat Muñiz, ballarina, actriu i creadora d'espectacles; Montserrat Garrich, experta en dansa i cultura popular catalana, i Quim Serra, ballarí i coreògraf. La taula va ser moderada per Lali Pujol, gestora de l'Aula de Dansa tradicional i popular.

Heus ací un resum de les principals idees que van posar-se sobre la taula aquella tarda de juliol al paller de Casa Gassia. No pretenen ser conclusions de res. Volen ser, senzillament, uns elements més que ajudin al debat –sempre tan escàs– sobre la dansa tradicional al nostre país. Crec que, com passa sovint quan es parla de cultura popular, moltes d'aquestes afirmacions poden extrapolar-se a qualsevol aspecte de la nostra tradició. He optat per presentar aquestes reflexions sense esmentar la veu que va dir-les en veu alta per donar així tot el protagonisme als diferents eixos del debat. Un debat que, des d'aquestes pàgines, us convidem a continuar.

Sobre la situació actual de la dansa tradicional catalana

La dansa tradicional catalana està «malalta», l'afecten diversos problemes. Per un cantó, falten veritables experts en dansa i els que tenim en els diferents àmbits (tècnica, llenguatge, context i repertori) no es defineixen prou. S'accepten massa coses sota l'ex-

123

OPINIÓ